

SPOTKANIA Z PANEM COGITO W XIV LO

Marzena Kosowska – nauczyciel w XIV Liceum Ogólnokształcącym im. Zbigniewa Herberta w Lublinie.

Temat: Rozważania o narodzie na podstawie wiersza Zbigniewa Herberta

Główne zagadnienia lekcji:

Podczas zajęć uczniowie zapoznają się ze znaczeniem słów: naród, patriota, szowinista, kosmopolita, relatywizm. Wyjaśniają znaczenie związków frazeologicznych. Przypominają elementy wiedzy z historii Polski np. w XVIII w., XIX w., XX w. Rozwijają umiejętności z zakresu analizy i interpretacji wiersza, niezbędne do tworzenia własnych tekstów na maturze pisemnej. Określają cechy etyki Herbertowskiej.

Cele lekcji /Uczeń:

- o wymienia wydarzenia przełomowe z historii Polski np. rozbiory, powstania, II wojna, emigracja;
- o definiuje pojęcia i korzysta ze *Słownika języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego;
- o rozpoznaje elementy struktury utworu lirycznego, cechy stylu wypowiedzi, określa funkcję kontrastu, ironii;
- o wskazuje negatywny wymiaru relatywizmu, szowinizmu, kosmopolityzmu;
- o rozpoznaje cechy poezji Zbigniewa Herberta.

Uwagi dotyczące lekcji:

Zajęcia trwają jedną jednostkę lekcyjną. Jest to kolejna lekcja z cyklu poświęconego twórczości Zbigniewa Herberta. Uczniowie korzystają ze *Słownika języka polskiego*, karty pracy, wydruku wiersza. Ćwiczą umiejętności: tworzenia definicji, wartościowania, analizy i interpretacji, dyskusji. Podczas lekcji wykorzystują elementy wiedzy z historii i wiedzy o społeczeństwie.

Środki dydaktyczne:

- o Zbigniew Herbert, *Rozważania o problemie narodu* [w:] *Studium przedmiotu*,
- o *Słownika języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego,
- o Karta pracy.

Pojęcia i terminy:

rozbiory, powstanie, II wojna światowa, emigracja, naród, patriota, szowinista, kosmopolita, relatywizm, etyka, kontrast, ironia.

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie. Przypomnienie wiedzy z historii Polski XVIII w.- XX w. Określenie skutków rozbiorów, powstań, wojny. Podanie tematu lekcji.
2. Definiowanie pojęć na podstawie *Słownika języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego.
3. Odczytanie wiersza Z. Herberta. Omówienie znaczenia tytułu.
4. Uczniowie odpowiadają na polecenia z Karty Pracy.
5. Dyskusja dotycząca sposobu ukazania problemu narodu w wierszu. Co poeta kompromituje, demaskuje a za czym się opowiada ?
6. Praca domowa.

Znaczenie narodu dawniej i dziś. Napisz na podstawie analizy oraz interpretacji wiersza Zbigniewa Herberta, *Rozważania o problemie narodu*, odwołaj się do innych wierszy poety.

KARTA PRACY

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie odpowiedz na pytania. Czas pracy: 20 minut.

1. Jaki to typ liryki ? Co o tym świadczy ?
2. Określ jaki typ wypowiedzi przypomina ten utwór ? Dlaczego ?
3. Opisz budowę tego tekstu. Jaka funkcja językowa dominuje w utworze ? Co o tym świadczy ?
4. Na podstawie form czasowników (tryb, czas, liczba) ze strofy II, III, IV określ sytuację podmiotu lirycznego.
5. Określ jakie pytania stawia podmiot liryczny w II strofie. Sformułuj przynajmniej trzy, wykorzystując słowa z tekstu.
6. Jak określa podmiot liryczny swój stan wiedzy w strofie III ? Podaj odpowiednie cytaty.
7. Określ do jakich wniosków dochodzi podmiot liryczny w IV strofie. Co oznacza słowo „testament” ?
8. Wyjaśnij określenie „okrwawiony węzeł” w kontekście definicji narodu, sformułowanej na początku lekcji. Kogo dotyczy to słowo ?

Zbigniew Herbert

Rozważania o problemie narodu

Z faktu używania tych samych przekleństw
i podobnych zaklęć miłosnych
wyciąga się zbyt śmiało wnioski
także wspólna lektura szkolna
nie powinna stanowić przesłanki wystarczającej
aby zabić
podobnie ma się sprawa z ziemią
(wierzby piaszczysta droga łąn pszenicy niebo plus pierzaste obłoki)

chciałbym nareszcie wiedzieć
gdzie kończy się wmówienie
a zaczyna związek realny
czy wskutek przeżyć historycznych
nie staliśmy się psychicznie skrzywieni
i na wypadki reagujemy teraz z prawidłowością histeryków
czy wciąż jesteśmy barbarzyńskim plemieniem
wśród sztucznych jezior i puszczy elektrycznych

prawdę mówiąc nie wiem
stwierdzam tylko
istnienie tego związku
objawia się on w bladej
w nagłym czerwienieniu
w ryku i wyrzucaniu rąk
i wiem że może zaprowadzić
do pośpiesznie wykopanego dołu

więc na koniec w formie testamentu
żeby wiadome było:
buntowałem się
ale sądzę że ten okrwawiony węzeł
powinien być ostatnim jaki
wyzwalający się
potarga